

Bijlage Chronologie beleidsontwikkeling landelijk – Emmen voor voorschoolse educatie

1. Periode 1998 – 2008

Landelijk – voor- en voerschoolse educatie-beleid

Vanaf eind jaren negentig van de vorige eeuw is landelijk gewerkt aan de implementatie van de voor- en voerschoolse educatie. De gemeenten met voldoende gewichtenleerlingen¹ ontvingen een landelijke bijdrage voor voor- en voerschoolse educatie, dat voor het voerschoolse werd besteed in peuterspeelzalen en voor het voerschoolse deel werd besteed in basisscholen met veel gewichtenkinderen - in de groepen 1 en 2. In 2006 is het deel voerschoolse educatie overgeheveld naar de schoolbesturen voor het Primair Onderwijs (PO). Opgave voor de gemeente en de schoolbesturen voor het PO was om een goede afstemming tussen voor- en voerschools aanbod te borgen.

Emmen

Emmen heeft aan dit beleid invulling gegeven door met het peuterspeelzaalwerk (Sedna) en de schoolbesturen voor het PO de afspraak te implementeren om op negen locaties voor- en voerschoolse educatie aan te bieden. In Emmerveer liep het project Piramide. De voor- en voerschoolse educatie werd begeleid door een tutor op de betreffende groepen. Dit beleid is tot en met 2012 uitgevoerd.

In 2008 heeft de provincie Drenthe en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC&W) Emmen/Oost-Drenthe een subsidie toegekend voor het project “Vanzelfsprekend”. Doel was om de invoering van de Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE) te stimuleren. Zo is gewerkt aan een overdrachtsformulier voerschools (peuterspeelzaal en kinderopvang)-basisschool, de cursus methode Ko Totaal (Uk en Puk), de toeleiding van doelgroepkinderen, het vaststellen van wat een doelgroepkind is (vaststellen criteria) en er zijn meerdere pilots gehouden, o.a. voor 3,5 jarigen (ism met basisscholen).

2. Periode 2008 – 2013

Landelijk – Wet OKE

Met de invoering van de Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE) in 2010 is landelijk een impuls gegeven voor kwaliteitsontwikkeling van voerschoolse voorzieningen. Een van de thema's van OKE was de Harmonisatie, dat wil zeggen de afstemming tussen kinderopvang en peuterspeelzalen. De kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen werden opgenomen in de Wet op de Kinderopvang en Kwaliteitseisen Peuterspeelzalen. De voerschoolse educatie kwam onder toezicht van de Inspectie van het Onderwijs.

Gekoppeld aan de invoering van de Wet OKE werden diverse Algemene maatregelen van Bestuur ingevoerd, o.a. voor de kwaliteitseisen voor voor- en voerschoolse educatie.

Voorts is op basis van de motie Buma, die door de Tweede Kamer werd aangenomen, een aanvullende impuls gegeven aan de voerschoolse educatie met de Bestuursafspraken in de G37-gemeenten. In die gemeenten bevinden zich meer dan de helft van de doelgroepkinderen. Tussen de G37-gemeenten en het ministerie van OC&W zijn de afspraken voor het vergroten van capaciteit voor doelgroepkinderen en de kwaliteit vastgelegd en in maart 2012 ondertekend.

Emmen- Naar een Emmens ontwerp voor voerschoolse voorzieningen

De implementatie van de Wet OKE is beschreven in de Nota “Naar een Emmens ontwerp voor voerschoolse voorzieningen”. Het accent lag op het aanbod van “peuterarrangementen” en “peuterarrangementen plus”. De laatste betreft de voerschoolse educatie. De arrangementen richten zich op de combinatie van opvang/ peuterspeelzaalwerk oftewel de Harmonisatie. Met de inzet van de kinderopvang werd beoogd het aanbod van arrangementen fors uit te breiden. In 2013 bleek echter dat het aanbod fors was teruggelopen ten opzichte van de capaciteit op de negen voor- en voerschoolse

¹ Dit betreft leerlingen waar op basis van het opleidingsniveau van de ouder(s) een «gewicht» van 0.3 of 1.2 aan wordt toegekend.

educatie-locaties. In de Bestandsopname 2013 van de Inspectie voor het Onderwijs werd geconstateerd dat in plaats van de geplande 350 kindplaatsen er nog geen 120 waren. Ook op andere punten van de Bestuursafspraken scoorde Emmen minder. De raad heeft van de Bestandsopname 2013 kennis genomen en aan het college meegegeven dat verbeteringen ernstig noodzakelijk zijn. Het college heeft vervolgens ingrijpende maatregelen genomen.

In 2013 bleek dat het basisonderwijs, verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie, zich buitengesloten voelde, geen verbinding meer had met voorschoolse educatie. Er was geen invulling van de doorgaande leerlijn – iets wat de inspectie ook constateerde. Directeuren wezen op de goede resultaten van de 3,5-jarigen projecten op basisscholen en de Startgroep te Nieuw-Dordrecht. Op meerdere basisscholen is het initiatief genomen om ook te komen tot een startgroep. Het slechte resultaat van de Bestandsopname en het succes van de Startgroep en daarop gebaseerde pilots, is aanleiding geweest om te verkennen of hiermee de Bestuursafspraken versterkt konden worden uitgevoerd, vooral op het punt van de doorgaande leerlijn. Dit was een ander accent.

3. 2014 – heden

Landelijk – kindcentra

Ook landelijk trokken de Startgroepen de aandacht; er waren door het ministerie 30 gehonoreerd, waaronder die in Nieuw-Dordrecht. De verbinding tussen het voorschoolse en de basisschool met de doorgaande leerlijn werd het speerpunt. De aandacht verschoof van “peuteropvang” naar “ontwikkeling”. De Koploper-gemeenten Kindcentra brachten het advies “Vaart maken” uit om te komen tot Integrale Kindcentra, één kindvoorziening ten behoeve van de ontwikkeling van het kind. In 2015 werd het concept “Kindcentra 2020” gelanceerd, dat ook bij de onderwijsspecialisten van de politieke partijen veel waardering kreeg. Vele maatschappelijke organisaties als Onderwijsraad, PO-raad, MO-groep², ten dele de kinderopvang (maatschappelijk georiënteerd), de VNG, werkgevers- en werknemersorganisaties steunen het concept. De ontwikkeling van het kind wordt in het toekomstige arbeidsmarktperspectief gezet³. Kindcentra 2020 is ook het antwoord op de versnippering in wetgeving, financiering, organisatie en uitvoering van de huidige voorschoolse voorzieningen. De versnippering leidt tot een grote verspilling van middelen, ouders die niet weten waar ze zijn moeten, concurrentie in plaats van samenwerken, etc. Het ministerie van OC&W wil graag toe naar kindcentra 2020 om alle peuters ontwikkelingskansen te bieden. Het ministerie van SZW houdt voorlopig vast aan de kinderopvang als arbeidsmarktinstrument en plaatst het belang van de werkende ouders voorop. De verkiezingen in 2017 moeten politiek de basis geven voor Kindcentra 2020. Inmiddels heeft de SER in januari 2016 ook een advies uitgebracht, namelijk “Gelijk goed van start”, welke naadloos aansluit bij het concept van Kindcentra 2020. De SER bepleit 16 uur per week voor elke peuter.

Omdat kindcentra moeilijk zijn te realiseren (tegenwerkende wettelijke bepalingen, cao's, een diversiteit aan financieringsstromen), zijn veel scholen met voorschoolse educatie eerst de “voorschool”⁴ begonnen. De voorschool is het evenbeeld van de Startgroep. Zo heeft eerst de educatieve doorgaande leerlijn vorm gekregen; op termijn moeten de andere functies als opvang, bewegen, creativiteit worden toegevoegd.

Emmen – Hoofdlijnnotitie Ontwikkeling en Onderwijs

De landelijke ontwikkelingen voor Startgroepen, voorscholen, het accent op de doorgaande leerlijn etc., de maatregelen van het college naar aanleiding van de Bestandsopname 2013 en de initiatieven van de directeuren van de basisscholen in Emmen hebben als “bouwstenen” bijgedragen aan de Hoofdlijnnotitie Ontwikkeling en Onderwijs. Met deze notitie werd een nieuwe koers ingeslagen, gericht op de verbinding tussen voorschoolse educatie en basisschool. Tevens is vanuit het besef dat het onderscheid tussen de doelgroepkinderen en de andere kinderen contraproductief werkt en segregatie in de hand werkt. In navolging van de Startgroepen en de landelijke ontwikkeling voor voorscholen is ook in Emmen gekozen voor de ontwikkeling van voorscholen voor alle peuters. Het overleg tussen de gemeente en de schoolbesturen voor het PO over de daling van de leerlingenaantallen, en daarmee de leegstand van klaslokalen, leverde de kans op om te kiezen voor voorscholen in basisscholen. De fysieke gezamenlijke invulling van het schoolgebouw versterkt de samenwerking en afstemming ten behoeve

² Werkgeversorganisatie maatschappelijke dienstverlening en welzijn

³ Europa 2020 Strategie

⁴ De voorschool is als concept al opgenomen in het Grote Stedenbeleid (2000)

van de doorgaande leerlijn, of beter: de ontwikkellijn voorschool – groep 1 en 2. Motto is spelen, spelen en spelen.

In 2015 hebben de schoolbesturen voor het PO en Welzijnsgroep Tinten het concept voor de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld. Er komt overeenkomstig het concept Kindcentra 2020 één aansturing (stuurgroep) op de voorscholen, waarbij de voorschoolse partijen (Stichting Peuterwerk, Kinderopvangorganisaties) de uitvoering voor hun rekening kunnen nemen. Zo spoedig mogelijk zouden de andere functies toegevoegd moeten kunnen worden.

Hiermee sorteert Emmen voor op het concept van Kindcentra 2020.

De Inspectie voor het Onderwijs heeft Emmen in opdracht van het ministerie van OC&W scherp gevolgd. Inmiddels klinken positieve geluiden door vanuit de inspectie en wil het ministerie Emmen met de voorscholen-basisscholen bezoeken.